

Granskning av riktade statsbidrag

Region Västerbotten

Granskning av riktade statsbidrag

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund och syfte.....	3
2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning.....	3
2.3. Revisionskriterier.....	4
2.4. Genomförande	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Ansvar och befogenheter	5
3.2. Budgetering av riktade statsbidrag	5
3.3. Rutiner för ansökan, bevakning, bokföring och återrapportering.....	6
4. Sammanfattande bedömning	11
Bilaga 1; Källförteckning	13

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västerbotten granskat regionens arbete med riktade statsbidrag. Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över de riktade statsbidragen.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över riktade statsbidrag.

Vi har bland annat noterat följande:

- ▶ Ansvar och befogenheter för hantering av statsbidrag är inte tydligt fördelat. Detta gäller såväl politisk- som på tjänstepersonnivå.
- ▶ Regionstyrelsen får enligt reglemente besluta om fördelning av riktade statsbidrag. I praktiken tolkas detta som att styrelsen även har mandat att besluta hur bidragen ska fördelas mellan nämnder, verksamheter och ändamål. Vår bedömning är att denna tolkning inte är rimlig.
- ▶ Budgetering av riktade statsbidrag sker inte på ett transparent sätt. Det går inte att via fullmäktiges, styrelsens och nämndens beslut spåra hur bidragen fördelas mellan nämnder och verksamheter. Vi kan därmed inte bekräfta att bidragen fördelas till de verksamheter som bidraget beviljats för.
- ▶ Det saknas riktlinjer och rutiner för hantering, uppföljning och återrapportering av statsbidrag. Återrapportering har inte heller skett till styrelse/nämnd för något av bidragen i vårt urval avseende 2019 och 2020 års medel.

Hantering av riktade statsbidrag sker på flera olika sätt i Region Västerbotten. Vi har inte fått någon förklaring till varför olika metoder tillämpas men bedömer det som mest ändamålsenligt att använda samma metod för alla riktade statsbidrag.

- ▶ Vi rekommenderar att riktade statsbidrag, så långt möjligt, redovisas som intäkter direkt i de verksamheter de enligt bidragsbestämmelserna är avsedda att finansiera.

Om regionen väljer att fortsatt fördela delar av de riktade statsbidragen via budgetanslag till nämnder/verksamheter rekommenderar vi att:

- ▶ Styrelsen säkerställer att beslut om fördelning av bidrag till styrelse, nämnd och verksamheter fattas på rätt politisk nivå (fullmäktige respektive styrelse/nämnd).
- ▶ Det i styrelsens och nämndernas ramar tydliggörs skatte- respektive bidragsfinansierade delar.

Vidare rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- ▶ Tydliggöra ansvar och befogenheter på såväl politisk- som tjänstepersonnivå.
- ▶ Upprätta tydliga riktlinjer för hantering av riktade statsbidrag. Tex för ansökan av bidrag och återrapportering av uppnådda resultat.

2. Inledning

2.1. Bakgrund och syfte

Finansieringen av välfärdssektorn står inför stora utmaningar bland annat med anledning av pandemin och demografin. Inom regionen ökar andelen barn och äldre samtidigt som sysselsättning och skatteintäkter inte växer lika fort, eller rent av krymper. Regionens verksamheter finansieras förutom av egna skatteintäkter och avgifter även av riktade och generella bidrag från stat och EU. I Region Västerbotten uppgick, enligt årsredovisningen, de riktade bidragen 2019 till 1 071 mnkr och de generella till 1 692 mnkr. Statsbidragen väntas med anledning av pandemin kraftigt öka under 2020 och 2021.

De *generella* bidragen ger regionen möjlighet att utforma och prioritera sin verksamhet utifrån lokala förutsättningar medan de *riktade* bidragen oftast syftar till att stödja särskilda insatser som är nationellt motiverade. De *riktade* bidragen kan emellertid skapa problem för regionen genom att de:

- ▶ Ibland ställer krav på medfinansiering och driver kostnader som ska kunna avvecklas när de riktade bidragen upphör.
- ▶ Skapar administration för att hantera bidragsansökningar, återrapportering och fordringsbevakning.
- ▶ Medför osäkra planeringsförutsättningar genom att bidragskriterier ändras mellan åren.

Normering och enhetlig praxis för hur regioner ska hantera riktade statsbidrag i den interna redovisningen¹ saknas. En del regioner redovisar bidragen som intäkter på den centrala förvaltningen och fördelar resurserna via anslag i budgeten, andra redovisar riktade statsbidrag som intäkter i den nämnd och verksamhet som ansvarar för de insatser som bidragen avser. Omfattningen på de riktade statsbidragen som kan komma regioner till del är så omfattande att det krävs en tydlig organisation som bevakar vilka möjliga bidrag det finns samt bereder, prövar och beslutar vilka bidrag som ska sökas. Vidare krävs en organisation som upprättar ansökningar, rapporterar och bevakar att bidragen erhålls samt redovisas på korrekt sätt.

Vid tidigare genomförd granskning i Region Västerbotten har noterats att tjänstepersoner i förvaltningen upplevt en osäkerhet om utbetalda *riktade* statsbidrag kommer rätt verksamhet till del, i form av anslag eller intäkt.

Revisorerna i Region Västerbotten har i sin revisionsplan beslutat granska styrning och kontroll över *riktade* statsbidrag.

2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över de riktade statsbidragen. Inom ramen för syftet avgränsas granskningen till att besvara följande revisionsfrågor:

¹ Med intern redovisning menas hur utgifter, inkomster och anslag redovisas. Revisionens granskning av den interna redovisningen utgår framför allt från interna styrdokument och är till sin karaktär sådan att revisorerna inte uttalar sig om den är rättvisande, utan snarare om den är ändamålsenlig för ledning, styrning uppföljning och kontroll.

- ▶ Är ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas tydligt fördelat?
- ▶ Finns det rutiner i förvaltningen för att upprätta ansökningar, rapportera prestationer till bidragsgivaren när villkoren så kräver, samt för att bevaka att bidragen erhålls?
- ▶ Är den interna redovisningen (för den med riktade statsbidrag finansierade verksamheten) ordnad så att den kan ligga till grund för styrelse, nämnd och verksamhetsansvarigas styrning, uppföljning och kontroll samt för att klara bidragsgivares krav på återrapportering?
- ▶ Utvärderas den med bidrag finansierade verksamheten när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling av kostnader alternativt förnyad finansiering?

Granskningen omfattar inte att bedöma om de riktade statsbidragen redovisas i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendation 2; Intäkter.

Granskningen avgränsas till ett urval av fyra bidrag. Mot bakgrund av tidigare noterade osäkerheter i verksamheterna har följande bidrag granskats närmare:

- ▶ Förlossningsvård och kvinnors hälsa 2020 (SKR)
- ▶ Insatser inom psykisk hälsa 2020 (SKR)

Avsikten är att ovanstående statsbidrag ska komma flera verksamheter inom regionen till godo.

Ytterligare två bidrag har valts ut för närmare granskning:

- ▶ Förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor vid psykisk ohälsa inom primärvård (Socialstyrelsen)
- ▶ Ersättning för varaktig vård (Migrationsverket)

2.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk och policys beslutade av fullmäktige. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen 6 kap § 6 och § 13
- ▶ Regionens styrande dokumentet inom området
- ▶ Regler för granskade statsbidrag
- ▶ Av granskaren uppsatta kriterier för god intern kontroll

2.4. Genomförande

Granskningen har genomförts genom intervjuer, dokumentanalys och stickprov ur den ekonomiska redovisningen. Se bilaga 1; Källförteckning för intervjuade personer och granskad dokumentation. Granskningen har genomförts under perioden oktober - december 2020.

3. Granskningsresultat

3.1. Ansvar och befogenheter

Av regionstyrelsens reglemente (RF juni 2019) framgår att styrelsen får besluta om fördelning av riktade statsbidrag. Motsvarande bestämmelse saknas i nämndernas reglementen. Någon närmare beskrivning av vad denna beslutanderätt i praktiken innebär finns inte.

Styrelsen har i delegationsordning (april 2019) beslutat att regiondirektör har rätt att teckna regionens firma och i regiondirektörens delegationsordning (juni 2020) framgår att ekonomidirektör har rätt att teckna firma vid direktörens frånvaro.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i delegationsordning (mars 2020) beslutat att hälso- och sjukvårdsdirektören har rätt att ingå avtal med bindande verkan. Avtalen får dock inte medföra ökade kostnader jämfört med fastställd budget, annat än arbetstid. Direktören har i delegationsordning (september 2020) beslutat att FoU-direktör, stabschef, områdeschef och verksamhetschef har samma rätt.

För det operativa arbetet med riktade statsbidrag på tjänstemannanivå saknas delegation, eller i övrigt dokumenterad fördelning av ansvar och befogenheter.

Av våra intervjuer framgår att det för närvarande inte är tydligt i organisationen vem som ansvarar för att bevaka samt vem som har befogenhet att ansöka om riktade statsbidrag. Enligt budgetchefen har denne dock nyligt fått i uppdrag av regiondirektören att utreda hur processen för bidragsansökningar fungerar för att därefter föreslå en tydligare process.

3.2. Budgetering av riktade statsbidrag

Vi har, efter intervjuer och granskning av beslut och underliggande handlingar, inte lyckats få klarhet i enligt vilka principer budgetering av statsbidrag sker.

I intervjuer med ekonomistaben uppges att huvuddelen av de större riktade statsbidragen som baseras på överenskommelser mellan staten och SKR (två av bidragen i vårt urval) fördelas i samband med budgetprocessen inför kommande år. Detta skulle då innebära att bidragsintäkterna har uppskattats och räknats in i de ramar som fullmäktige fördelat inför 2020.

För år 2020 har fullmäktige (i juni 2019 samt februari 2020) fördelat följande nettoanslag till regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden:

Styrelse och nämnd	Beslut juni 2019	Beslut februari 2020
<i>Regionstyrelse</i>	3 072	3 210
<i>Hälso- och sjukvårdsnämnd</i>	4 872	5 012

I fullmäktiges beslut ovan specificeras inte anslagens skatte- respektive bidragsfinansierade delar. I fullmäktiges regionplan² uppges att 276 mnkr av de riktade statsbidragen inarbetades i budgeten för år 2020. Inte heller här framgår hur denna summa fördelades mellan styrelse, nämnder och verksamheter.

² Regionplan 2021

Regionstyrelsens beslutade internbudget 2020 (okt 2019) omfattar en intäkt för riktade statsbidrag på 233 mnkr. I hälso- och sjukvårdsnämndens internbudget 2020 (okt 2019) finns inga synligt budgeterade bidragsintäkter.

Regionstyrelsen har under pågående verksamhetsår (april 2020) beslutat att godkänna ett förslag till omfördelning av ytterligare riktade statsbidrag motsvarande 97 mnkr. Av beslutet framgår inte på ett tydligt vis till vilka nämnder eller verksamheter bidragen fördelas.

Styrelsen har inte reviderat sin internbudget efter detta beslut. Hälso- och sjukvårdsnämnden har efter styrelsens beslut reviderat sin verksamhetsplan inkl. internbudget 2020. Inte heller i denna version framgår om, och i så fall i vilken utsträckning, eventuella riktade statsbidrag har tillförts nämndens verksamheter.

Vi har från ekonomistaben erhållit underlag som uppges visa vilka tillfälliga budgetomfördelningar som gjorts. Enligt underlaget har omfördelning motsvarande totalt ca 148 mnkr skett från regionstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden under perioden januari till augusti 2020. Utifrån granskade beslutsunderlag är det dock oklart på vilka grunder denna omfördelning sker och hur omfördelningen överensstämmer med styrelsens beslut om 97 mnkr.

Vi noterar att ovanstående omfördelning inte har beslutats av fullmäktige.

Övriga riktade statsbidrag, som inte baseras på överenskommelser mellan staten och SKR och som istället söks direkt från ansvarig myndighet (två av bidragen i vårt urval), hanteras enligt intervju inte som anslag i budget. När det gäller bokföring av bidragen har vi sammanfattat våra iakttagelser tillsammans med rutiner för ansökan, bevakning och återrapportering i följande avsnitt.

3.3. Rutiner för ansökan, bevakning, bokföring och återrapportering

3.3.1. Iakttagelser

Det finns inga politiskt beslutade instruktioner för hur riktade statsbidrag ska hanteras och kontrolleras. Det saknas därmed styrning och kontroll av ansökningsförfarande, bevakning och återrapportering till bidragsgivare och ansvarig nämnd.

Det finns på central nivå ingen samlad bild över vilka riktade statsbidrag som söks, eller inte söks, inom regionens verksamheter.

Nedan redogör vi för de rutiner som tillämpats i verksamheterna för att bevaka, ansöka/rekvirera, bokföra och återrapportera de fyra olika riktade bidragen i vårt urval. Bidragen utbetalas till regionen från staten, via olika myndigheter.

3.3.1.1 Insatser inom området psykisk hälsa (insatser för barn och unga)

Bidraget utbetalas av SKR utifrån regionens befolkningsandel. Bidraget ska användas till a) fortsatt arbete utifrån handlingsplaner, b) insatser till barn och unga inklusive barn- och ungdomspsykiatri, c) kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och d) stärka den psykiatriska traumavården.

SKR har beslutat fördela totalt 28 199 764 kr (2019) respektive 21 659 393 kr (2020) till Region Västerbotten för insatser inom området psykisk hälsa. Medlen ska rekvireras genom faktura till SKR och rätten till bidrag upphör om faktura inte inkommit i rätt tid.

Bidragen för 2019 och 2020 har rekvirerats av controller på styrelsens ekonomistab. Vi har erhållit utdrag från ekonomisystemet som visar att 39 141 460 kr bokförts centralt på regionförvaltningen år 2019 och 33 669 285 kr tom 2020-10-31.

Det finns en utsedd samordnare för den delen av statsbidraget som avser barn och unga. Samordnaren är placerad på hälso- och sjukvårdsförvaltningens stab. Det finns ingen beskrivning över samordnarens uppdrag och denne upplever sitt uppdrag som mycket ottydligt. Ottydligheten rör bland annat roll och arbetsfördelning mellan staber och ledning, hur bidragen ska hanteras i budgetprocessen samt samordnarens del i verksamheternas aktiviteter och processer. Det är också ottydligt vad som ska hanteras på politisk- respektive tjänstemannanivå.

Genomförda aktiviteter som är kopplade till villkoren för bidraget är en förutsättning för att delar av medlen ska utbetalas till regionen. De verksamheter som berörs av bidraget och som planerat insatser för år 2020 är bland annat barn- och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri, ungdomsmottagningar och beställarenheten. Verksamhetens prioriterade insatser för år 2019 har antagits av regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden april 2019. Förslag till prioriteringar för 2020 har överlämnats av samordnaren via stabschef, till berörda områdeschefer samt hälso- och sjukvårdsdirektör. Förslaget i sin helhet har inte behandlats av styrelsen eller nämnden men samordnarens uppfattning är att medel har fördelats till några av de verksamheter som ansökt.

Regionen är skyldig att redovisa genomförda insatser och hur bidraget använts under 2019 senast 31 januari 2020. Om redovisningen inte inkommer i tid kan stödet återkrävas och medel som inte nyttjats ska återbetalas till SKR.

Samordnaren bevakar tidpunkterna för åiterrapportering till SKR och ser till att åiterrapporteringen sker enligt fasta anvisningar från SKR. I redovisningen av 2019 års bidrag framgår bland annat:

- ▶ Genomförda insatser (t ex utbildning, utvecklingsarbete och personalförstärkningar) samt kostnaderna för respektive insats.
- ▶ Vilka resultat som uppnåtts i verksamheterna.
- ▶ Mål och aktiviteter för 2019.

Av intervjuer framgår emellertid att det varit svårt att vid åiterrapporteringen motivera verksamheterna att redogöra för genomförda insatser och kostnader då dessa inte anser sig ha tilldelats extra medel för insatser planerade i bidragsansökan.

Åiterrapporteringen återfinns i regionens diarium dit samordnaren lämnat redovisningen för diarieföring.

Det finns inga beslut om hur åiterrapportering av bidragets användning och vilket resultat dessa fått i verksamheterna ska ske till styrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden. Ingen åiterrapportering har skett till varken styrelse eller nämnd.

3.3.1.2 *Kvinnors hälsa och förlossningsvård*

Bidraget fördelas av Kammarkollegiet utifrån regionens befolkningsandel. Bidraget syftar till att stärka kompetensförsörjningen, däribland bemanningen, inom vårdkedjan för graviditet och förlossning samt att förbättra arbetsmiljön.

Regeringen har beslutat fördela 41 987 985 kr (2019) respektive 24 743 863 kr (2020) till Region Västerbotten. Medlen betalas ut engångsvis utan rekvisition. För att få del av medlen ska regionen dock senast 28 februari 2020 redovisa vilka insatser medlen använts till samt vilken nytta insatserna medfört. Vi har fått utdrag från ekonomisystemet som visar att 41 987 985 kr bokförts centralt på regionförvaltningen år 2019 och 20 619 886 kr tom 2020-10-31.

Inget krav fanns från SKR på handlingsplan för 2020 för att ta del av medel, däremot krav på en redovisning och utvärdering av insatser 2019.

Det finns utsedd samordnare för detta statsbidrag placerad på hälso- och sjukvårdsförvaltningens stab. Det finns ingen beskrivning av samordnarens uppdrag och denne upplever sitt uppdrag som otydligt i vissa delar, exempelvis i vilken omfattning ärenden som berör bidraget ska behandlas politiskt.

Regionen saknar en intern uppdaterad handlingsplan för eventuella nya insatser som prioriterats inom ramen för satsningen 2020. Anledningen uppges vara att samordnaren just tillträtt sin tjänst och att Coronapandemin som utbröt strax därefter resulterade i att samordnaren delvis fick andra arbetsuppgifter. Arbetet uppges istället bedrivas utifrån 2019 års handlingsplan.

2019 års handlingsplan har godkänts av styrelsen i mars 2019 och av hälso- och sjukvårdsnämnden i september 2019. Enligt handlingsplanen ska största delen av bidraget användas till förstärkt bemanning inom förlossningsvården och kvinnosjukvården.

Samordnaren upplever vissa svårigheter vid planering av aktiviteter/ handlingsplaner. Det uppges bero på osäkerheten kring medelstilldelningen som gör förutsättningarna svåra vilket leder till att motivationen hos verksamhetschefer och övrig personal minskar. Detta problem gör sig även gällande i pågående arbete med plan för år 2021 då verksamhetscheferna inte känner sig säkra på att de överhuvudtaget får del av bidraget och därmed kan förverkliga de insatser och personalförstärkningar som bidraget avser.

Regionen är skyldig att redovisa genomförda aktiviteter enligt mall från SKR. Bidrag som inte nyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet. Samordnaren bevakar tidpunkterna för återrapportering till SKR och ser till att återrapporteringen sker enligt fasta anvisningar från SKR. I återrapporteringen av 2019 års bidrag anges att 93% av bidraget använts till bemanning. Vidare anges de kompetenshöjande insatser som genomförts. Enligt samordnaren har denne skickat redovisningen via mail till SKR.

Det är även svårt för samordnaren att svara på frågor och förklara för verksamheterna hur pengarna fördelats. Samordnaren hänvisar till ekonomistaben som ansvarig för dessa frågor och menar att fördelning av statsbidrag är mycket komplex.

Det saknas beslut om hur återrapportering till styrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden över bidragets användning, och dess resultat i verksamheterna, ska ske. Uppföljningsrapport för 2018 års bidrag har godkänts av hälso- och sjukvårdsnämnden april 2019 och styrelsen

informerades om rapporten april 2019. I övrigt har ingen uppföljning skett till styrelse och nämnd.

3.3.1.3 Varaktig vård nyanlända

Bidraget ansöks och utbetalas av Migrationsverket. Bidraget avser ersättning för kostnader som regionen haft för personer där vårdbehovet bedöms finnas i minst tre år och de sammanlagda kostnaderna för hälso- och sjukvård är minst 60 000 kronor per person under en tolv månadersperiod.

För 2019 har Migrationsverket utbetalat 8 217 044 kr till Region Västerbotten. Av intervju framgår att bidraget söktes av personal vid ekonomistabens kundfakturering. Vi kan genom utdrag från ekonomisystemet styrka att 7 237 210 kr bokförts på olika verksamheter. De resterande 979 834 kr har ännu inte intäktsredovisats då de periodiseras i takt med att arbete utförs. De bokförs under väntetiden på balanskonto och detta uppges vara orsaken till att utbetalt belopp inte överensstämmer med redovisat belopp.

Ekonomistabens kundfakturering har upprättat rutinbeskrivning för ersättningar för asylsökande och personer med uppehållstillstånd. Dokumentet är daterat 2017-04-25.

I dokumentet beskrivs ansvar och befogenheter för ansökning av bidraget:

- ▶ *Ekonomistabens kundfakturering* ansvarar för att ansökningar om ersättningar till Migrationsverket görs i enlighet med gällande regelverk.
- ▶ *Personal* vid vårdgivande enhet ansvarar för att uppgifter som ligger till grund för eftersökning av ersättning från Migrationsverket blir korrekt registrerade.
- ▶ *Verksamhetschef* har det övergripande ansvaret för att hälso- och sjukvårdens regelverk och avtal är kända och följs av samtliga medarbetare.

En förutsättning för att regionen ska få ersättning från Migrationsverket är korrekt registrering i det patientadministrativa systemet NCS Cross. I rutinbeskrivningen anges att ansvarig handläggare vid kundfaktureringen använder sig av olika manuella sökrutiner för att identifiera patienter som kan vara föremål för ansökan om ersättning. I rutinbeskrivningen anges också att följande rutiner ska tillämpas för att ansökan ska kunna ske:

- ▶ Om en vårdgivande enhet ser att en patient kan uppfylla kriteriet för varaktig vård ska handläggare vid kundfaktureringen kontaktas.
- ▶ Vid vårdkostnader överstigande 60 tkr kontaktar handläggaren vid kundfakturering den vårdgivande enheten med begäran om läkarintyg så att ansökan till Migrationsverket kan göras.

När det gäller fördelning av utbetalda ersättningar till verksamheterna anges följande i rutinbeskrivningen:

- ▶ Om en ansökan beviljas kommer ersättningen fördelas av handläggaren vid ekonomistaben till berörd/berörda vårdgivande enheter.
- ▶ Respektive verksamhetsansvarig och controller meddelas via e-post med vilket belopp de ersatts.

Det finns inga beslut om hur återrapportering av bidragets användning och vilket resultat dessa fått i verksamheterna ska ske till styrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppföljning har inte heller skett till dessa organ. Det finns inte heller några handlingar i regionens diarium avseende detta statsbidrag.

3.3.1.4 Förebygga ohälsosamma levnadsvanor vid psykisk ohälsa (primärvården)

Statsbidraget ansöks och utbetalas av Socialstyrelsen. Bidraget ska användas till att utveckla primärvårdens arbete med att förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor hos patienter med psykisk ohälsa.

För år 2020 har Region Västerbotten beviljats 600 000 kr. Av ansökan framgår att sökt belopp var 727 000 kr. Vi har fått ett utdrag från ekonomisystemet som visar att dessa 600 000 har bokförts som bidragsintäkt centralt på regionförvaltningen.

Regionens ansökan för år 2019 och 2020 har upprättats av hälsoutvecklare på Folkhälsoenheten vid regionstyrelsens stab och det är denne som sköter samordningen av detta bidrag. Kännedom om dessa medel förutsätter att Socialstyrelsen har kontakter inom regionen och informerar om att bidrag finns att söka eller att representant från regionen aktivt söker efter denna information. Ansökningarna har utformats tillsammans med referensgrupp med representanter bland annat från primärvården. Ansökan innehåller mål, aktiviteter samt information om hur bidraget ska fördelas på olika poster, ex lönekostnader.

Ansökan ska enligt Socialstyrelsen vara undertecknad av behörig företrädare för regionen som intygar att uppgifterna är riktiga. Bidraget ska sökas via Socialstyrelsens e-tjänst och Socialstyrelsen ställer krav på att företrädaren/ombudet är behörigt att arbeta med ansökan/rekvisition.

Ansökan har enligt hälsoutvecklaren emellertid inte skett via Socialstyrelsens e-tjänst utan enligt instruktion för aktuellt bidrag skickats skriftligt direkt till den ansvarige för statsbidraget på Socialstyrelsen. Socialstyrelsen uppger att ansökan för år 2019 undertecknats av stabsdirektör och för 2020 av regiondirektör.

Enligt hälsoutvecklaren används pengarna till utbildnings- och utvecklingsinsatser som är gemensamma för hela primärvården. Det finns även möjlighet för hälsocentraler och ungdomshälsor att ansöka om bidrag från folkhälsoenheten, om de vill genomföra specifika insatser. För att tilldelas bidrag ska enheterna skicka in beskrivning till hälsoutvecklaren som beslutar om bidrag ska godkännas.

Regionen ska redovisa hur medlen använts till Socialstyrelsen. Redovisningen ska ske i formulär utfärdat av Socialstyrelsen och ska undertecknas av behörig företrädare som intygar riktigheten. Bidrag som inte används före årets slut, eller som inte har använts i enlighet med Socialstyrelsens villkor eller inte återrapporterats i tid, ska återbetalas.

Redovisningen för använda medel 2019 är upprättad av hälsoutvecklare/dietist. Av återrapporten framgår att huvuddelen av bidraget, 268 843 kr, använts till lönekostnader och att 261 629 kr av tilldelat bidrag inte förbrukats. Faktura från Socialstyrelsen har inkommit under november månad 2020 och återbetalning ska ske.

Ansökan 2020 och återrapporteringen av bidraget 2019 har diarieförts då dessa lämnats till diariet av hälsoutvecklaren. Det saknas beslut kring hur återrapportering av bidragets användning, och dess resultat i verksamheterna, ska ske till styrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden. Återrapportering har inte skett till dessa organ.

4. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över riktade statsbidrag. Bedömningen grundar sig på nedanstående.

Revisionsfråga	Bedömning
<p>Är ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas tydligt fördelat?</p>	<p>Nej. Ansvar och befogenheter inte är tydligt fördelat. Detta gäller såväl politisk- som på tjänstepersonnivå.</p> <p>Regionstyrelsen får enligt reglemente besluta om fördelning av riktade statsbidrag. I praktiken tolkas detta som att styrelsen även har beslutsmandat om hur bidragen ska fördelas mellan nämnder, verksamheter och ändamål. Vår bedömning är att denna tolkning inte är rimlig. Oavsett hur bidragen fördelas (via anslag i budget eller som bidragsintäkter i redovisningen) ska intäkterna fördelas enligt bidragsbestämmelser och beviljad ansökan för respektive bidrag. Vidare ska alla beslut om ändringar i styrelse och nämnders ramar fattas av fullmäktige.</p> <p>Regiondirektör och ekonomidirektör har rätt att teckna regionens firma, vilket är nödvändigt för att ansöka om vissa riktade statsbidrag. Därutöver har vissa tjänstepersoner rätt att ingå avtal med bindande verkan. Det är dock oklart om denna delegation omfattar riktade statsbidrag bl a eftersom dessa inte får medföra ökade kostnader jämfört med fastställd budget.</p> <p>För det operativa arbetet med riktade statsbidrag på tjänstemannanivå saknas delegation eller annan dokumenterad fördelning av ansvar och befogenheter.</p>
<p>Finns det rutiner i förvaltningen för att upprätta ansökningar, rapportera prestationer till bidragsgivaren när villkoren så kräver, samt för att bevaka att bidragen erhålls?</p>	<p>Nej. Det saknas tillförlitliga rutiner i förvaltningen. För ett av bidragen i vårt urval (varaktig vård till flyktingar) finns dokumenterade rutiner men i övrigt saknas sådana.</p> <p>För de större riktade statsbidragen har samordnare utsetts. Vilka uppgifter och befogenheter som ingår i dennes samordnarroll har inte tydliggjorts och det upplevs otydligt av de som innehar dessa funktioner.</p>
<p>Är den interna redovisningen (för den med riktade statsbidrag finansierade verksamheten) ordnad så att den kan ligga till grund för styrelse, nämnd och verksamhetsansvarigas styrning, uppföljning och kontroll samt för att klara bidragsgivares krav på återrapportering?</p>	<p>Nej. Den interna redovisningen är inte ordnad så att den kan ligga till grund för styrning, uppföljning och kontroll. Det är inte heller möjligt att på tillförlitligt sätt klara bidragsgivares krav på återrapportering. Vi noterat bla följande brister/risiker:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Budgetering av riktade statsbidrag sker inte på transparent sätt. Det går inte att via fullmäktiges, styrelsens och nämndens beslut spåra hur bidragen fördelas mellan nämnder och verksamheter. Vi kan därmed inte bekräfta att bidragen fördelas till de verksamheter som bidraget beviljats för. ▶ Det saknas riktlinjer och beslut över hur bidragen ska utvärderas och hur resultatet ska återrapporteras till ansvarig styrelse och nämnd. ▶ Återrapportering har inte skett för något av bidragen i vårt urval avseende 2019 och 2020 års medel.

Utvärderas den med bidrag finansierade verksamheten när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling av kostnader alternativt förnyad finansiering?	Nej. Vi bedömer att den bidragsfinansierade verksamheten inte utvärderas när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling av kostnader alternativt förnyad finansiering.
---	--

Hantering av riktade statsbidrag sker på flera olika sätt i Region Västerbotten. Vi har inte fått någon förklaring till varför olika metoder tillämpas men bedömer det som mest ändamålsenligt att använda samma metod för alla riktade statsbidrag.

- ▶ Vi rekommenderar att riktade statsbidrag, så långt möjligt, redovisas som intäkter direkt i de verksamheter de enligt bidragsbestämmelserna är avsedda att finansiera.

Om regionen väljer att fortsatt fördela delar av de riktade statsbidragen via budgetanslag till nämnder/verksamheter rekommenderar vi att:

- ▶ Styrelsen säkerställer att beslut om fördelning av bidrag till styrelse, nämnd och verksamheter fattas på rätt politisk nivå (fullmäktige respektive styrelse/nämnd).
- ▶ Det i styrelsens och nämndernas ramar tydliggörs skatte- respektive bidragsfinansierade delar.

Vidare rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- ▶ Tydliggöra ansvar och befogenheter på såväl politisk- som tjänstepersonnivå.
- ▶ Upprätta tydliga riktlinjer för hantering av riktade statsbidrag. Tex för ansökan av bidrag och åiterrapportering av uppnådda resultat.

Skellefteå den 2 mars 2021

Linda Marklund
Certifierad kommunal revisor, EY

Jonas Wiberg
Auktoriserad revisor, EY

Sara Wibron
Revisor, EY

Bilaga 1; Källförteckning

Granskade dokument

- ▶ Regionplan 2020
- ▶ Årsredovisning 2019
- ▶ Ekonomipolicy
- ▶ Reglemente regionstyrelsen
- ▶ Reglemente hälso- och sjukvårdsnämnden
- ▶ Delegationsordning regionstyrelsen samt vidaredelegation
- ▶ Delegationsordning hälso- och sjukvårdsnämnden samt vidaredelegation
- ▶ Fördelning av stimulansmedel SKR, Migrationsverket och Socialstyrelsen beslut och utbetalningar
- ▶ Rutin ersättning för asylsökande
- ▶ Handlingsplan för förlossningsvård och kvinnors hälsa
- ▶ Uppföljning av förlossningsvård och kvinnors hälsa
- ▶ Ansökan psykisk ohälsa samt beslut
- ▶ Uppföljning och återrapportering psykisk ohälsa
- ▶ Instruktioner för fakturering av riktade statsbidrag från SKR, Migrationsverket och Socialstyrelsen
- ▶ Fullmäktiges protokoll och beslutsunderlag
- ▶ Regionstyrelsens protokoll och beslutsunderlag
- ▶ Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll och beslutsunderlag
- ▶ Utdrag från regionens ekonomisystem

Intervjuade funktioner

- ▶ Budgetchef
- ▶ Strateg ekonomistaben 1
- ▶ Strateg ekonomistaben 2
- ▶ Controller redovisning ekonomistaben
- ▶ Controller regionala utvecklingsförvaltningen
- ▶ Samordnare/utredare 1 hälso- och sjukvårdsförvaltningens stab
- ▶ Samordnare/utredare 2 hälso- och sjukvårdsförvaltningens stab
- ▶ Hälsoutvecklare ledningsstaben
- ▶ Controller, BUP